

ARTUR LIZÓN, SÍNDIC DE GREUGES DE LA GENERALITAT VALENCIANA

Text: JORDI SEBASTIÀ / Fotos: FERNANDO FLUXIÀ

"El medi ambient és qüestió d'equilibri"

Artur Lizón (Sella, Marina Baixa, 1938) acabarà l'any que ve el seu mandat com a primer Síndic de Greuges valencià després del Decret de Nova Planta. Creu que la institució s'ha consolidat, però denuncia el desinterès de moltes administracions valencianes.

En la seu de la Sindicatura de Greuges, en un segon pis d'un edifici d'Alacant, no hi ha ascensor. Oficialment no val la pena d'instal·lar-ne un perquè és un local llogat i prompte hi haurà una seu oficial en un edifici rehabilitat al centre de la ciutat. Però les obres no avancen segons el pla previst. El Síndic, Artur Lizón, espera pacient, i somriu diplomàtic quan se li pregunta per què la Generalitat valenciana encara no ha fet cap campanya oficial de promoció de la institució.

—Creu que la Sindicatura ja està consolidada després de tres anys de funcionament?

—Com a institució, sí. Però qui consolida les institucions és l'opinió pública. Jo considere que cap no és coneguda per tots els ciutadans. Però hi ha institucions autonòmiques que ja fa més de dotze anys que funcionen en altres comunitats, com Catalunya i Aragó, i nosaltres, proporcionalment, tenim més expedients. És a dir, som tan coneguts, o més, que ells en les seues comunitats. D'això a dir que som una institució coneguda per tots...

—Poser una mica de publicitat institucional no aniria malament.

—Se n'hauria de fer, però no es fa. I jo no puc demanar-ne. He d'esperar les iniciatives parlamentàries. Però hi ha una cosa positiva: la institució es coneix pel boca a boca que produeix un problema que ha solucionat a un ciutadà. Això no arriba a tot-hom però arriba de manera més sòlida. Té més força el que el ciutadà coneix pel veí que no el que

li arriba per un anunci. En els nostres estudis hem vist que vora un 25% dels qui s'adrecen a nosaltres ho fan informats pels veïns, després vénen els qui ens han conegut per la premsa escrita.

—Les queixes puguen?

—Sí. En el 1996, hi ha hagut 1.663 expedients. Això no representa el nombre de queixes perquè algunes queixes d'un mateix tema ocupen un sol expedient. Un altre tema és que gràcies als telèfons gratuïts moltes queixes no es registren perquè se solucionen amb gestions. En conjunt, el nombre de ciutadans que s'han adreçat a la institució s'acosta als 5.000.

—Això són molts? Els valencians som donats a queixar-nos?

—Més que la mitjana. La Comunitat Valenciana és una comunitat amb molts problemes. És molt activa en temes empresarials, agrícoles i també de medi ambient, per exemple. I això es trasllada a la ciutadania. Els valencians són molt actius i menys conformistes que altres.

—O siga que aquella imatge del meninfotisme valencià és falsa?

—Molt. Fixa't que a Alacant pareix que estiguem en el centre màxim del meninfotisme i proporcionalment té més plets al tribunal

contenciós-administratiu que València.

—La gent sap què pot obtenir adreçant-se al Síndic o es queixa per queixar-se?

—No, no, sí sap utilitzar-lo i a més se n'informa. L'any passat hi hagué quasi 3.000 trucades demanant informació. Però de 971 persones a qui vam dir que sí que tenien motiu de queixa, només 373

"Hi ha institucions autonòmiques que ja fa més de dotze anys que funcionen en altres comunitats, com Catalunya i Aragó, i nosaltres, proporcionalment, tenim més expedients que elles."

van presentar-la després, i això ens preocupa. Denota certa peresa a fer les coses per escrit.

—*De què ens queixem els valencians?*

—L'any passat hi hagué dues queixes que podem dir estrella: els familiars dels malalts mentals i les ajudes a l'habitatge. Però cada any els temes varien.

—*I qui s'ha queixat més?*

—Normalment els funcionaris. Perquè coneixen més les institucions i com buscar les solucions.

—*Continuem amb els temes. Per què l'habitatge?*

—Va ser una falta d'efectivitat de l'administració pública que en gairebé totes les altres comunitats sí que ha estat coberta. Les ajudes per compra d'habitatges es van aturar en el 95. I aquí es va traure un decret al juny del 96 per renovar-les i no hi hagué un decret transitori. Ni la naturalesa ni el dret és partidària dels buits. Això va provocar que un nombre important de persones quedaren afectades, desprotegides entre una norma i una altra. No hi hagué previsió per falta d'eficàcia i això afecta un dret constitucional, el de l'habitatge. És lògic que la gent protestara.

—*I els malalts mentals?*

—És més complicat. L'any 1993, quan vam entrar, vam detectar que hi havia un buit normatiu i una falta de coordinació entre la Conselleria de Sanitat i la d'Afers Socials i això ha anat aguditzant-se. I per això vam obrir una queixa d'ofici i prompte van començar a arribar queixes de ciutadans, sobretot familiars dels malalts. El contacte amb l'administració crec que ha estat positiu perquè per fi s'ha creat una comissió de coordinació entre sanitat i afers socials. Estem seguint el tema i hem demanat quin és el pressupost perquè això siga realitat. L'administració se n'ha conscient i s'ha posat en contacte amb les associacions de familiars, per això m'han sorprès les queixes que acabe de rebre d'una associació d'Elx. Investigarem.

—*Què és una queixa d'ofici?*

—Quan el Síndic veu que hi ha una actuació de l'administració que pot vulnerar un dret constitucional i no rep cap queixa, n'obre ell mateix una d'ofici. Per exemple l'altre dia, quan vaig veure que un ajuntament havia obert unes fitxes a menors.

—*I les administracions valencianes, responen bé a les seues preguntes i a les seues recomanacions?*

—N'hi ha que sí, que menys que sí, i que molt malament. Depèn directament de l'assumpte que es tracte. L'Ajuntament de València contesta un 85% de les queixes a temps, però a les altres no contesta ni a temps ni a destemps. Per què?, doncs perquè afecten assumptes econòmics i aleshores es tanquen en banda. Per exemple en el tema de l'ORA. Hi ha

altes ajuntaments que els costa contestar ja per costum. I potser això depèn de la persona responsable. Per exemple, la Diputació d'Alacant, difícilment respon. Té una actitud negativa, contesta a empenyes i rodolons i sempre posa problemes.

—*Hi ha cap ajuntament que meresca el premi de més problemàtic?*

—Hi ha ajuntaments complicats. Un de molt dur —i que estic pensant a prendre mesures— és el de Sant Joan d'Alacant, que gairebé no contesta el 50% de les sol·licituds. Hi ha queixes importants, com un padró que van fer del qual excloïen els habitants d'uns blocs, i que respon a una actitud probablement anticonstitucional, perquè fa un any que vam preguntar i encara no han contestat. En l'informe anual ja les definim com a administracions hostils. Però crec que és una qüestió de temps, la nostra força ve de l'acceptació pública i és important la col·laboració dels mitjans de comunicació i de l'opinió dels ciutadans.

—*Què és millor per a la seua institució, tenir moltes queixes o poques?*

—La situació ideal seria una societat democràtica perfecta on hi haguera una administració amb clara consciència de servei als ciutadans i on els funcionaris se sentiren servidors civils i no detentadors del poder, però això és una utopia. Això no passa, lamentablement ni en els estats democràtics més evolucionats com podria ser Suècia. Com més democràtic és un país, aquestes institucions que no tenen força executiva, sinó que protegeixen l'aprofundiment en la democràcia, més força tenen. Però cal que els ciutadans siguen conscients dels drets constitucionals i de la seua participació en la societat.

—*Té suficients mitjans per poder fer bé aquest paper?*

—Ara treballem al màxim. Quan vaig comparèixer en les Corts la primera vegada jo vaig dir que la mitjana normal d'una institució com la nostra era d'uns 1.500 expedients, i això ja ho hem superat.

—*Quanta gent hi treballa?*

—Des d'alt càrrecs fins a la dona de la neteja, som vint-i-vuit. Tenim el pressupost més petit de tots els organismes.

—*Què li va dir al seu ajudant, Juan Ferrando Badià (incorporat a la Sindicatura després que el Partit Popular guanyara les eleccions), quan va signar articles d'opinió amb el nom de la institució?*

—La institució ha d'estar per damunt d'aquestes coses. El que li havia de dir ja li ho he dit i quedarà en privat.

"L'administració moltes vegades no resol els problemes, és més, fins i tot els aguditza i la conseqüència és que el medi ambient n'ix perjudicat. Cal col·laborar abans de prohibir."

—*He llegit que recomanarà la creació d'una llei per coordinar la política de medi ambient.*

—El meu punt de vista és el de les queixes. Quan trobem que les queixes es repeteixen i que els problemes no es resolten hem d'analitzar el conflicte per proposar una solució a les Corts. I en medi ambient hem detectat un gran nombre de normes sectorials i parcials que produeixen descoordinació i en ocasions arriben a ser contradictòries. Hi ha un problema bàsic, que l'estat no ha desenvolupat l'article 45 de la Constitució i hi ha pendent una llei general de medi ambient; però altres comunitats com Andalusia, Madrid, Galícia i Múrcia fa uns mesos que han fet una llei general de recopilació per coordinar convenis internacionals, directives europees, l'acord de Rio, etc. El medi ambient és una qüestió d'equilibri. L'exploració de recursos no té per què ser incompatible amb el medi ambient i això es pot aconseguir fent seure a la taula tots els sectors im-

plicats. El medi ambient és una cosa de tot el món, no de l'administració. L'administració per ella mateixa no pot assumir-ho. Declarar un parc natural i prohibir uns usos que són compatibles no és correcte perquè aleshores es provoquen reaccions impossibles de controlar per ningú

—*Quin tipus de reaccions?*

—Incendis i coses pitjors. Els interessos diversos han d'entendre's. S'han de definir clarament els usos incompatibles i veure la forma de permetre i subvencionar altres activitats perquè suspendre els drets d'una persona és anticonstitucional. La meua experiència és que l'administració moltes vegades no resol els problemes, és més, fins i tot els aguditza i la conseqüència és que el medi n'ix perjudicat. Cal col·laborar abans de prohibir. Per exemple en el fondó d'Elx o les salines de Santa Pola no es pot ignorar que són zones artificials mantingudes

—**Està satisfet d'haver estat el primer síndic des del 1707?**

—**Sí, molt. Jo sóc casat amb una sueca, que ja és espanyola perquè fa més de trenta anys que viu ací i ja parla valencià també, i sabia que a Suècia l'ombudsman' era una institució molt respectada. Però la meua satisfacció millor serà quan ho deixe i puga veure una institució en marxa i que funciona. Encara que podria ser més coneguda, naturalment.**

Hi ha una llei de coordinació i cooperació amb els autonòmics però és una coordinació, no entra en res en les competències. Coordinem problemes generals, en reunions que fem una vegada l'any. En ocasions hi ha opinions diferents quan els ciutadans presenten la mateixa queixa a les dues institucions. Recorde una reclamació relativa als impressos de la declaració d'Hisenda que venien només en castellà. Quant a Hisenda, era competent el defensor del pueblo, quant a la política lingüística en la Comunitat Valenciana, era competència nostra. Allà van dir que l'estat no tenia obligació de fer les declaracions en altres llengües que no foren l'espanyol, la meua resposta va ser anar a l'administració autonòmica i dir-li que segons la llei de normalització lingüística havia d'arribar a un acord amb l'estat perquè els impressos foren redactats en les dues llengües oficials i al final ho vam aconseguir.

per l'activitat humana. Aquests sectors ara senten agredits i l'administració no aporta diners per solucionar-lo. En ocasions, per exemple, se poden substituir conreus, si en un lloc no es pot plantar taronger, potser s'hi pot plantar sorgo que a més està subvencionat per la Unió Europea.

—*La política ha estat aleshores agressiva*

—No, jo crec que voluntarista de legislació limitadora amb una bona intenció però si a la llei no li afegeixes un pressupost, no és eficaç.

—*Com evolucionen les queixes per discriminació lingüística dels valencianoparlants?*

—Del nombre de queixes, puc deduir que no ha canviat ni a pitjor ni a millor. N'hi ha casos, però no detecte que siga un problema de tensió a la Comunitat valenciana.

—*Es coordina bé amb el defensor del poble?*

—Cal aclarir una cosa, perquè hi ha una confusió. El Síndic de Greuges és un comissionat parlamentari i ha de ser independent del parlament nacional i de tota la resta, és independent.

